

A tantárgy kódja	
A tantárgy megnevezése (magyarul)	Az államtudományok alapjai
A tantárgy megnevezése (idegen nyelven)	
A tantárgyfelelős intézet neve	Államelméleti és Kormányzástani Intézet
Tantárgyfelelős neve	Dr. Fejes Zsuzsanna
Oktató(k) neve	Dr. Fejes Zsuzsanna, Dr. Szerletics Antal
Kreditérték	2 kredit
A tanórák száma	Nappali 0ea+2gy; Levelező 10 óra/félév
Az oktatás nyelve	magyar
Előtanulmányi kötelezettségek	nincs
Meghirdetési gyakorisága	tavaszi
A tantárgy szakmai tartalma	A tárgy célja az állam és az államtudományok főbb jellegzetességeinek bemutatása, a hallgatók felkészítése az államtudományokkal kapcsolatban ismeretanyag elsajátítására. A tárgy az állam tudományrendszerben elfoglalt helyének és szerepének valamennyi főbb kérdését tárgyalja, bevezetés-jelleggel, kitekintve a jogi ismeretek megalapozására is. A tárgy BA szinten a középiskolai ismeretekre épít, és az egyetemi oktatást készíti elő propedeutikai jelleggel. Ennek részeként áttekinti az állam történeti korszakait és felkészíti a hallgatókat a modern állam önálló elemzésére is. A hagyományos intézményelméleti elemzések mellett a tantárgy foglalkozik az állam és politika határterületén álló ismeretekkel, szervezeti (államszervezet, stb.) és legitimációs kérdésekkel is.
Kompetenciák leírása	A kurzus elvégzése során a hallgatók elméleti, tudományos alapozó (pl. államelmélet, államtudományi, alkotmányjogi, államszervezeti) ismeretek birtokában képessé válnak az államtudományok aktuális kérdéseinek és problémáinak felismerésére, áttekintésére, valamint az állami folyamatokban való eligazodásra, az állami és politikai rendszerét érintő kérdésekben önálló problémák felvetésére, önálló kutatások végzésére, valamint szakértői anyagok elkészítésére.
Tantárgyi tematika heti bontásban	<ol style="list-style-type: none"> 1) Bevezetés, tematika ismertetés. 2) Az államtudományok tudományrendszerben való helye, szerepe, kapcsolódása más tudományokhoz 3) Az államok kialakulása, történeti államtípusok. Az abszolút monarchia és a polgári államok kialakulásához vezető út. 4) A modern állam fogalmának eredete, születése és jelentéstörténete 5) Hatalommegosztás és a hatalmi ágak elválasztása. A hatalommegosztás elméletei. 6) A XIX–XX. század „uralkodó eszméinek” hatása az államra. (a) A liberalizmus és a liberális állameszmény; (b) a konzervativizmus és konzervatív állameszmény; (c) a szocializmus és a szocialista-kommunista állameszmény; (d) a nacionalizmus és nemzetállam eszméje. 7) XX. századi államkoncepciók: totális állam 8) XX. századi államkoncepciók: jóléti állam 9) XX. századi államkoncepciók: a jogállam 10) Integráció és regionalizmus. Az állam egysége és tagoltsága. Centralizáció, decentralizáció, dekoncentráció. Az unitárius és a föderális állam. 11) Államkapcsolatok. Az Európai Unió államjogi kérdései (az európai állam és alkotmány problémái; a szuverenitás kérdése az Európai Unióban) I. 12) Az Európai Unió államjogi kérdései (az európai állam és alkotmány problémái; a szuverenitás kérdése az Európai Unióban) II. 13) Állam, globalizáció, multikulturalizmus. Civilizációk összecsapása és világrendszerek versengése 14) Állam és jog. Kodifikációs kihívások napjainkban 15) Értékelés, konzultáció.
Az aláírás megadásának feltételei	Az óra első részében az oktató ismerteti a feldolgozandó témakört, majd a kiadott, tematikában megjelölt tananyagot és forrás szöveget – irányított kérdések megfogalmazásával – a hallgatók 20 perces felkészüléssel csoportmunkában dolgozzák fel, végül az óra utolsó részében a hallgatói csoportok szóban adják elő a feladat megoldását. Az egyes előadások után lehetőség nyílik öngyőnyű és irányított vita keretében az elhangzott előadásokra reflektálni. A kurzus teljesítése gyakorlati jeggyel zárul, amelynek feltétele kötelező órai jelenlét, amelyről 3 hiányzás igazolás nélkül engedélyezett, a további hiányzások – igazolás esetén is – az aláírás megtagadásával járnak.
Az értékelés módszere, vizsgakövetelmények	Az órákon való aktív részvétel, és az óra keretében elkészített két írásbeli beszámoló (tematikus referátum, esszé) beadása. Az esetleges hiányzás miatt elmulasztott beszámolók pótlására a szorgalmi időszak végéig kerül sor!
A vizsga módja	írásbeli+szóbeli

Szakirodalom	<p>Kötelező irodalom: Paczolay Péter–Szabó Máté: A pontukatudomány kialakulása. A pontukaemléret története az ókortól a huszadik századig. Rejtjel Kiadó, Budapest. 2006. ISBN: 9637255214. Ajánlott irodalom (egy-órás csoprotmunkáinak referátum témái):</p> <p>Referátum-tematikák: Az államok kialakulása, történeti államtípusok. Az abszolút monarchia és a polgári államok kialakulásához vezető út.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Roman Herzog: Ósi államok. Corvina Kiadó, Budapest, 1999 • Németh György: A görög poliszvilág államai. Rubicon, Budapest, 1996/4-5 • Földi András: A római köztársaság államszerkezete. Rubicon, Budapest, 1996/4-5 • Az abszolút monarchia. Szerk.: Képes György. Gondolat Kiadó, Budapest, 2011. • Szűcs Jenő: Vázlat Európa három történeti régiójáról. Magvető Kiadó, Budapest, 1983. <p>A modern állam fogalmának eredete, születése és jelentéstörténete</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niccolò Machiavelli: A Fejedelem. Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2006. • Paczolay Péter: Államelmélet I.: Machiavelli és az államfogalom születése. Korona Kiadó, Budapest, 1998. • Paczolay Péter–Szabó Máté: Az egyetemes politikai gondolkodás története. Szöveggyűjtemény. Rejtjel Kiadó, Budapest. 1999. ISBN: 2050000013607 egyes szövegei <p>Hatalommegosztás és a hatalmi ágak elválasztása. A hatalommegosztás elméletei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bibó István: Az államhatalmak elválasztása egykor és most. In: Válogatott tanulmányok. II. kötet, Magvető, Bp., 1986. (vagy http://mek.niif.hu/02000/02043/html/290.html) • Maurice Duverger: Állam és kormányzat. In: Takács Péter (szerk.): Államtan. Írások a XX. századi általános államtan köréből. Szent István Társulat. Budapest, 2003. (421-431.) • Takács Albert: A hatalommegosztás elve az alkotmányos értékek rendszerében. Pro Publicio Bono 2011/1. 18-42. o. <p>A XIX–XX. század „uralkodó eszméinek” hatása az államra.</p> <p>Liberális állam</p> <ul style="list-style-type: none"> • John Stuart Mill: A szabadságról. Bármely kiadás; ld. pl. Bp. Magyar Helikon, 1980. • Friedrich Hayek: 'Miért nem vagyok konzervatív?', megj.: 2000 [Kétezer], 2 (1990) 2. [Február] 33-48. o. • Az angolszász liberalizmus klasszikusai. Szerk.: Ludassy Mária. Bp. Atlantisz Kiadó, 1991. II. kötet, 149-171. o. • Constant, H. B. A régiek és a modernek szabadsága [és más írások: Politikai alapelvek. A hódító szellem és a bitorlás az európai civilizáció tükrében, stb.]. Bp. Atlantisz, 1997. <p>A szocializmus és a szocialista-kommunista állam</p> <ul style="list-style-type: none"> • Karl Marx: A zsidókérdéshez (1843) [Marx és Engels művei [MEM] Bp. Kossuth, 1957-től. 1. kötet], A hegeli államjog kritikája (1843). [MEM 1. 203-218.], Bevezetés a hegeli jogfilozófia kritikájához (1843). [MEM 1. 378-391.] • Karl Marx – Friedrich Engels: A Kommunista Párt Léleltétele (1840). MEM 0.
Az oktató(k) elérhetősége	Féjes.Zsuzsanna@uni-nke.hu, Szerletics.Antal@uni-nke.hu; Kiraly.Andrea@uni-nke.hu